

Kattopilari tasojen +60 - +75 väliltä sortui lopullisesti 1.7.73 klo 8.30. Ammuttaessa rivi (53) tasolla +106, louhos oli auki maanpintaan asti tasolta +90.

Välittömästi tämän jälkeen alkoi sortuminen louhoksen länsipäässä, edeten profiiliin 8440. Samaan aikaan sortui myös seinä etelään päin, tuoden mukanaan runsaasti hiekkaa aina maan pinnasta asti. Myös vettä alkoi virrata sortuman eteläreunalta ja hiukan länsipäästä, prof. 8450 kohdalta. Vesi kerääntyi sortuneen hiekan päälle (~+40 tasolle). Vesi ja sortunut hiekka purkaantui kaivokseen 9.1.74 klo ~15.30 tasoja +90 +122 ja +155 myöten vieden mukanaan kiviä ym. Hissin ollessa lastauspaikalla tasolla +180 joutui vyöryn alle menneiden kuilun pohjaan käyttö- ja hätäjarrun sitä hillitsemättä. Hissin syvyyspilarin osoitin oli pysähtynyt noin +212 tason kohdalle.

MUISTIO LVS:n KAIVOSONNETTOMUUDEN TAPAHTUMISTA

- 9.1-74 n.klo 15.30 ilmoitti työnjohtaja Nevalainen allekirjoitaneelle, että Lvs:n kaivoksen tasolta +90 on alkanut tulla samaa vettä. (Hän oli saanut soiton Lvs:stä.)
- Nevalainen lähti välittömästi tutkimaan tilannetta, allekirjoittaneen jäädessä keskustelemaan tekn. Liukkosen kanssa hänen huoneeseensa pumppauksen järjestelyistä ko. kaivoksen pintaosasta. Keskusteluun saapui myöskin tekn. Mäkinen, kaivosesimies Virtanen ollessa Raajärven kaivoksessa.
- N. klo 15.45 toi autonkuljettaja tiedon Lvs:stä, että hissi on pudonnut kuiluun, eikä puhelimilla oltu saatu yhteyttä Raajärvelle.
- Välittömästi lähdimme tämän jälkeen tutkimaan tapausta. Mukaan lähti myös kaivosesimies Virtanen, joka juuri samaan aikaan oli noussut ylös Raajärven kaivoksesta.
- Tieto tapahtumasta oli tullut samanaikaisesti puhelimitse toimistolle, josta teknikot Lukkari ja Karvonen lähtivät onnetuuspaikalle ja ajoivat meidän edellämme.
- Saavuttuamme Lvs:n kuilupihalle, tapasimme siinä kirvesmies Niemelän ja sähköasentaja Koskikankaan, joilta saimme ensikätiedot tapahtumien vaiheista.
- Niemelä ja Koskikangas kertoivat työnjohtaja Nevalaisen ja vuorolaitosmies Alanteen lähteneen kaivokseen rapputietä myöten.
- Sain myöskin tietää, että ambulanssi oli hälyytetty samalla kun tieto tapahtumasta oli ilmoitettu Raajärvelle.

RAUTARUUKKI OY

- Teknikko Mäkiseltä sain tietää ketä on kaivoksessa ja millä tasoilla he työskentelevät.
- Tälöin työnjohtaja Nevalainen soitti kaivoksesta +60:n tasolta ja kertoi hiekkaa ja vettä menneen kuiluun. Hän aikoi laskeutua yhdessä vuorolaitosmies Alanteen kanssa +90:n tasolle, josta he soittaisivat mitä siellä on tapahtunut.
- Tämän jälkeen soitin ennakkohälytyksen palopäällikkö Materolle, selostaen tapahtuman ja käskin hänen ottaa mukaansa kaiken pelastusvälineistön hälytyksen saatuaan.
- Annoin toimintaohjeet paikalla oleville henkilöille ja kuulutuani kaivoksesta tulleen sanoman, että +90:n tasolta on mennyt hiekkaa ja kiveä kuiluun suuret määrät, suoritin palohälytyksen. Tästä toimenpiteestä vaihdoimme muutaman sanan ins. Tulokkaan kanssa.
- Palokunnan saapuessa paikalle, annoin selostuksen Materolle ja käskin hänen toimia kannella pelastusmiehistön johtajana.
- Sovimme paikalla olleen työterveyshoitaja Siiraman kanssa kuuman mehun hankkimisesta työmaalle. Tätä ennen olivat Tulokas, Virtanen ja Mäkinen menneet kaivokseen rapputietä myöten.
- Klo 16.35 tuli +136:n tasolla työskennellyt Sarvikas ylös. Hän kertoi, että myös +150:n tasolle on mennyt kiveä ja hiekkaa särkeä mennessään kulkunuosun rapputien. Hän kertoi myös kuululleensa lastauskoneen ääntä +150:n tasolta.
- Vähän jälkeen Sarvikkaan saapumisesta tuli tieto kaivoksesta, että kaikki ovat hengissä ja pelastusmiehistö on auttamassa heitä ylös.
- Klo 16.50 tulivat +150:ssä työskennelleet Juujärvi ja Kuusela ylös. He kertoivat Rantakeisun ja Salmelan jääneen +120:n ta-

RAUTARUUKKI OY

solle odottamaan pelastusmiehistön apuuntuloa, koska Rantakeisu oli niin pahoin kylmettynyt ja vailla kenkiä ja käsiineitä.

- Klo 17.33 saapui Salmela ylös kertoen pelastusmiehistön tuovan myöskin Rantakeisua, joka saatiin kannelle klo 17.45.
- Klo 17.51 saapui kaivosesimies Virtanen viimeisenä miehenä kaivoksesta jonka jälkeen ilmoitin Materolle, että palokunta saa koota kalustonsa ja poistua onnettomuuspaikalta.
- Pelastustoimenpiteet sujuivat mielestäni erittäin hyvin. Mitään paniikkia ei syntynyt. Pelastusvälineistöä ja miehistöä oli paikalla riittävästi. Kuivia vaatteita oli saatavana miesten ylle. Näitä oli paikalle toimittaneet Kervinen ja Oksanen. Kuumaa mehua vei pelastusmiehistö myöskin kaivokseen, jossa sitä annettiin mm. Rantakeisulle, joka oli aika pahoin kylmettynyt.
- Klo 18.30 kokoonnuimme Raajärvellä toimiston neuvotteluhuoneeseen palaveriin keskustelemaan tilanteen vaatimista jatkotoimenpiteistä.

Raajärvellä 14.1-73

Vilho Murtosaari

Vilho Murtosaari

9.1.74 Luvun kaivoksella iltavuorossa olleiden
työntekijöiden haastattelut:

Rautakeisu Heino 10.1.74 klo 10.30

Lastaaja Rautakeisu oli lastaamassa +180:n tasolla.
Kertomansa mukaan hän oli ehtinyt lastata 3 kippaa
LVS 10.1.74 tapahtumista täyttämällä, mutta kui-
lulla olevan havan vuoksi hän ei nähnyt oliko hiesi
täyttöpaikalla. Hän pysäytti koneensa n. 3-4 min
päähen kuulan reunaista ja varmistui asiasta, samalla
poistaen irtosoluisia kiviä kuilunreunan läheisyydestä.
Tällöin hän kuuli kuilun yläosasta kovaa kohinaa ja
tuli ilmeellisesti häiritseväksi. Hän suojau-
tti henkilönsä takaisin epäjärjestyksen taakse ja havaitsi
kuilusta tulevan veden mukana hiekkaa ja kiveä työs-
tyvän tasolle. Hiesi oli myöskin kadonnut täyttöpai-
kalta. Veden myöskäyttyä tasolle hän piteli kiinni
epäkinantotulon epäjärjestyksestä, josta viimein pääsi
kaapeliarinnalle ja kuilun verkotukseen kiinni.
Hän havaitsi, että kuiluun oleva rapputies oli kadan-
nut ja riisui kengät jalkaistensa sekä lähti kaapeliari-
nasta ja verkotusta myöten pyrkimään +150:n tasolle,
josta kuuli siellä olevan elesten huutoa. Ollessaan
satakalla sinne tuli uusi hiekka ja vesiryöppy yhäkin
jolloin hän ei jaksanut kuilun reunaan ja kaapeliarinnan
väliin. Viimein hän pääsi +150:n tasolle, jossa tapa-
si Junjärven, Kunnolan ja Salosen. Levähtyään siellä
epäoleellisen ajan lähtivät he yhdessä pyrkimään esi-
tein rikkoutuneita rapputietoja myöten +120:n. Tällöin
he tapasivat tekn. Mäkinen, jolta he kuulivat, että
apua on tulossa. Tällöin Rautakeisu kertoi seuranen
Mäkieltä kengät jalkoihinsa. (Mäkinen antoi osansa)
+120:n tasolle Rautakeisu kertoi tullessaan pelastus-
sieninien avulla kengille.

Rautakeisin yllävalvoja 17.1.74

9.1.74 Lvs:n kaivoksella iltavuorossa olleiden
työntekijöiden haastattelut:

Rantakeisu Heino 10.1.74 klo 10.30

Lastaaja Rantakeisu oli lastaamassa +180:n tasolla. Kertomansa mukaan hän oli ehtinyt lastata 3 kippaa ja oli tulossa 4:ttä kippaa täyttämään, mutta kuilulla olevan usvan vuoksi hän ei nähnyt oliko hissi täyttöpaikalla. Hän pysäytti koneensa n. 3-4 m:n päähän kuilun reunasta ja varmistui asiasta, samalla poistaen irtonaisia kiviä kuilunreunan läheisyydestä. Tällöin hän kuuli kuilun yläosasta kovan kohinan ja tunsii ilmanpaineen heittelevän itseään. Hän suojautui merkinantotaulun suojaverkon taakse ja havaitsi kuilusta tulevan veden matkassa hiekkaa ja kiveä työntyvän tasolle. Hissi oli myöskin kadonnut täyttöpaikalta. Veden syöksyttyä tasolle hän piteli kiinni merkinantotaulun suojaverkosta, josta viimein pääsi kaapeliarinnan päälle ja kuilun verkotukseen kiinni. Hän havaitsi, että kuilussa oleva rapputie oli kadonnut ja riisui kengät jaloistaan sekä lähti kaapeliarinaa ja verkotusta myöten pyrkimään +150:n tasolle, josta kuuli siellä olevain miesten huutoa. Ollessaan matkalla sinne tuli uusi hiekka ja vesiryöppy ylhäältä, jolloin hän suojautui kuilun seinän ja kaapeliarinnan väliin. Viimein hän pääsi +150:n tasolle, jossa tapasi Juujärven, Kuuselan ja Salmelan. Levättyään siellä epämääräisen ajan lähtivät he yhdessä pyrkimään osittain rikkoutunutta rapputietä myöten +120:n. Täällä he tapasivat tekn. Mäkisen, jolta he kuulivat, että apua on tulossa. Täällä Rantakeisu kertoi saaneensa Mäkiseltä kengät jalkoihinsa. (Mäkinen antoi omansa) +120:n tasolta Rantakeisu kertoi tulleen pelastusmiehistön avustama kannelle.

Rantakeisun ylöstuloaika 17.45

Salmela Lauri 10.1.74 klo 11.10

Salmelan kertoman mukaan hän oli menossa +150 tason louhosperään panostamaan, johon aikaisemmin olivat menneet myöskin Juujärvi ja Kuusela. Ollessaan matkalla perään, hän tunsi voimakkaan ilmanpaineen kohdistuvan itseensä sekä korvissaan kipua. Tämän jälkeen hän huomasi perästä juoksevan Kuuselan, jonka kanssa hän palasi takaisin nousun lähelle, josta purkaantui parhaillaan vettä, hiekkaa, kiviä sekä sekalaista puutavaraa. He palasivat takaisin panostuspaikalle, josta lähtivät Juujärven lastauskoneella pyrkimään kuilulle. Lastauskone juuttui kuitenkin kiinni nousun kohdalla oleviin kivimassoihin ja liejuun. Veden laskettua alemmaksi tasolle, he pääsivät kävelemällä kuilulle, josta saivat huutoyhteyden alapuolella olevaan Rantakeisuun. Kuilulla he odottelivat, että Rantakeisu pääsi nousemaan tasolle, voimatta häntä mitenkään auttaa välineiden puuttuessa. Viimein Rantakeisu pääsikin tason tasalle, josta he auttoivat hänet edemmäksi turvaan. Hetken levähdettyään he neljästään nousivat osittain rikkoutuneita rappuja myöten +120:n tasolle. +120:ssä he sopivat, että Juujärvi ja Kuusela lähtevät hakemaan apua, kertojan jäädessä pahoin kylmettyneen Rantakeisuun kaveriksi. Ensimmäisinä ulkopuolisina henkilöinä kertoja tapasi tekn. Mäkinen ja vuorolaitosmies Salmelan, jotka kertoivat, että apua on tulossa lisää. Levähdettyään +120:n tasolla jonkin aikaa ja selostettuaan Mäkiselle alhaalla olevan tilanteen Salmela kertoi pelastusmiehistön matkansa nouseensa taso kerrallaan ylös kannella.

Salmelan ylöstuloaika 17.33

VM

Sarvikas Pertti 10.1.74 klo 12.10

Sarvikas oli tapahtumahetkellä poraamassa +136:n tasolla. Arvionsa mukaan hän tunsu n. 15.30 aikaan voimakkaan ilmanpaineen "humpaisevan" perässä. Hän arveli ensin sen johtuvan jostakin ampumisen aiheuttamasta paineenvaihtelusta, mutta ilman liikkeen jatkua hän lähti ottamaan selvää asiasta. Hän arveli louhoksen olevan sortumassa, koska samalla hetkellä kuului myöskin voimakasta jyrinää ja kohinaa. Ollessaan matkalla kulkunousulle, hänen vastaansa tuli n. 1 m:n korkuinen hyökyaalto. Kertoja joutui perääntymään nopeasti takaisin ja pelastautui lastauskoneen koriin, jossa odotteli, että tasolle tullut vesi pääsi laskeutumaan nousua myöten +150:n tasolle. Tämän jälkeen hän kivien, rappujen sekä lankkujen päällä pääsi kulkeutumaan +120:n menevän kulkunousun suulle, jossa totesi kaikkien nousurakenteiden irronneen noususta. Putkilinjaa sekä vintturin vaijeria myöten hän pääsi kuitenkin nousemaan +120:n tasolle. Hän kertoi kuulensa +150:n tasolta lastauskoneen ääntä ja arveli että siellä on ainakin jotain elämää ja reikä auki. Ollessaan matkalla kuilulle, kuuli hän kohinaa louhosperistä ja samanaikaisesti sieltä tuli n. 30 cm korkea hyökyaalto kuraa ja vettä. Tasolla tuntui myöskin melkoista vetoa. Tullessaan kuilulle huomasi hän Catlastauskoneen olevan linkussa kuilun porttia vasten kuran ja kivien ympäröimänä. Kertoja odotteli hetken kuilulla, että ylhäältä tuleva vesi asettuisi ja lähti tämän jälkeen nousemaan rappuja myöten ylös. Matkallaan hän totesi rapputien osittain rikkoutuneen samoin kuin kuilurakenteidenkin. +90:n tasolla Sarvikas ei kertonut käyneensä. Tasojen +90 ja +60:n välillä hän kohtasi vuorolaitosmies Alanteen, joka kertoi hänelle, että apua on tulossa. Päästessään +60:n tasolle, hän tapasi siellä Tulokkaan, Virtasen, Mäkisen sekä Nevalaisen. Siellä selostettuaan alhaalla olevan tilanteen sekä hetken levähdettyään kertoja lähti nousemaan ylös kannella. Matkalla

RAUTARUUKKI OY

ylös hän kohtasi useita alhaalle meneviä palokunnan
pelastusmiehiä

Sarvikkaan ylöstuloaika 16.35

VM

Juujärvi Seppo 10.1.74 klo 14.00

Juujärvi kertoi olleensa panostuksen aloituksessa +150: louhosperässä, yhdessä Kuuselan kanssa. Noin 15.30-15.50 välisenä aikana he tunsivat voimakkaan ilmanpaineen "humpaisevan" tasolla, aiheuttaen sen, että korvissa tuntui kipua sekä heiluva ilmanpaine salpasi osittain heidän hengityksensä. Välittömästi he kuulivat epämääräistä jyrinää kuilulta käsin. Kuusela lähti tutkimaan tilannetta, kertojan jäädessä toistaiseksi lastauskoneen luokse perään. Kuusela ja Salmela tulivat jonkin ajan kuluttua perään takaisin ja miehet päättivät lähteä kuilulle yhdessä koneen avulla, koska Kuusela jo kertoi, että noususta tulee kiviä ja soraa veden matkassa, sekä erilaisista muutamista "ryönä" mm. puutavaraa. Näkyvyys tasolla oli Juujärven mukaan aivan mitätön, johtuen vesisumusta, jota noususta tuli.

Kone kuitenkin juuttui kiinni nousun suulla liejun ja kivien sekaan, eikä sitä saatu liikkeelle kumpaankaan suuntaan.

Salmela ja Kuusela lähtivät veden laskettua kävelemään kuilulle, kertojan jäädessä vielä yrittämään konetta irti, siinä kuitenkin onnistumatta. Hänkin lähti myös kuilulle, jossa kuuli Rantakeisun huutelevan alemmalta tasolta. Juujärvi kertoi myöskin keskustelunsa kaveriensa kanssa, että miten on käynyt +136:n tasolla olevalle Sarvikkaalle, sillä sieltähän tämä hyökyaalto tuli. Juujärvi kertoi myös Rantakeisulla olleen vaikeuksia päästä +150:n, koska ylhäältä tuli vielä toinen aalto hiekkaa ja vettä. Hänen arvionsa mukaan he olivat lähes 1/2 tuntia +150:n tasolla, josta viimein pääsivät nousemaan rappuja myöten +180:n. Täällä hän yhdessä Kuuselan kanssa lähtivät hakemaan apua ylhäältä, Salmelan jäädessä tasolle Rantakeisun avuksi. Ensimmäisen ulkopuolisen he tapasivat +90:n tasolla, johon vuorolaitosmies Alanne oli ehtinyt heitä vastaan. He kertoivat Alanteelle alhaalla olevan tilanteen, joka lähti välittömästi tuomaan viestiä +60:n, josta oli puhelin-yhteys ylhäälle.

RAUTARUUKKI OY

Hetken levätyään he nousivat yhdessä ylöspäin,
tavaten tekn. Mäkisen +90 ja +60:n välillä, sekä
pelastusmiehistöä +60:n tasolla.

Heidän ylöstuloaikansa kannelle oli 16.50

VM

Kuusela Olavi 10.1.74 klo 14.30

Kuusela kertoi myöskin olleensa Juujärven kanssa +150:n louhosperässä alittamassa panostusta. Kertomansa mukaan ennen klo 16:sta hän tunsu voimakasta ilman liikettä louhosperässä. Tämä aiheutti hänelle kipua korviin sekä osittaista hengityksen salpautumista. Hän lähti juoksemaan kuilulle päin, kohdaten matkallaan Salmelan, joka oli tulossa panostuspaikalle ja vaihtoi hänen kanssaan muutaman sanan tilanteen johdosta. Lähestyessään +136:n menevää nousua hän havaitsi sieltä työntyvän erilaista materiaalia kovalla paineella (puita, kiviä, hiekkaa ja vettä) samalla kuullen voimakasta kohinaa. Hän palasi takaisin toisten luo, jossa he päättivät yrittää lastauskoneella menoa kuilulle. Siinä he eivät kuitenkaan onnistuneet, koska kone jäi nousun kohdalla kiinni. Veden laskeuduttua tasolla alemmaksi, jatkoivat he jalkaisin matkaa kuilulle Juujärven jäädessä vielä yrittämään konetta irti. Vähän myöhemmin hänkin tuli kuilulle jalkaisin. Kertomansa mukaan he kuulivat alhaalta huutoa, saamatta kuitenkaan selvää mitä huutaja tarkoittaa. He tiesivät kyllä kuka huutaja on ja havaitsivat hänen lähteneen nousemaan kuilua ylöspäin. Rantakeisun ollessa nousemassa ylös havaitsi Kuusela uuden ryöpyn menevän kuiluun tasolta sekä myöskin yläpuolelta kuilun hiekkaa ja vettä.

Rantakeisun päästessä viimein +150:n tasolle, oli hän ilman kenkiä ja käsineitä. Hän oli kertonut olleensa välillä suojassa kuilun seinän ja kaapeliarinnan välissä pahimman ryöpyn aikana. Saadessaan Rantakeisun autettua tasolle he hieroivat häntä lämpimäksi ja lähtivät nousemaan porukalla +120:n tasolle. Sinne päästyään kertoi Kuusela havainneensa, että Rantakeisu ei enää jaksa nousta omin avuin ylöspäin, koska hän oli niin kylmyydestä kangistunut. Hän ehdotti toisille, että yksi jäisi hänelle avuksi ja kaksi lähtisi hakemaan apua ylhäältä. He sopivat keskenään, että kertoja ja Juujärvi lähtisivät ylös, Salmelan jäädessä Rantakei-

sulle avuksi. Ensimmäisen ulkopuolisen henkilön Kuusela kertoi tavanneensa +90:n tasolla, jolle hän ilmoitti, että kaikki ovat hengissä. Tapahtuman kulusta tästä eteenpäin Kuuselan kertomus noudattelee täysin aiemmin haastateltamaani Juujärven kertomusta.

Salmela Pekka 10.1.74 klo 15.10

Salmela kertoi, että hissin ollessa 15.30:n jälkeen +180:n täyttöpaikalla, lähti koneen rumpu äkisti pyörimään suurella nopeudella. Hän kertoi polkaisseensa hätäjarrun päälle, jolloin ne laukesivat mutta hissi jatkoi vaan matkaansa kiihtyvällä nopeudella, pysähtyen viimein n. 3 metriä alle +210:n tason. Hän yritti heti puhelinyhteyttä Raajärvelle, kertoakseen tapahtumasta, kuitenkin sitä saamatta, sillä keskus oli silloin varattu. Seuraavaksi hän soitti työnjohtajien huoneeseen, josta puhelimeen vastasi tj. Nevalainen ja hänelle kertoja selvitti mitä oli tapahtunut. Tämän jälkeen hän poistui nostokonehuoneesta ja meni tapamaan Nevalaista, joka yritti saada yhteyttä Raajärvelle.

Yhteyttä ei kuitenkaan saatu, minkä vuoksi he palasivat yhdessä takaisin nostokonehuoneelle. Täältä Nevalainen sai yhteyden Raajärven keskukseseen ja antoi asiasta ilmoituksen. Tämän jälkeen Salmela yritti saada yhteyttä kaivoksen puhelimiin, joista ei yksikään ollut vapaana, vaan huusivat kaikki varattu merkkiä. Myöskin nostokoneen merkinantovalot paloivat kaikki sekä pelinarun ja valmismerkin summerit soivat.

Yhteenvedoja tapahtumain kululle huomioin kaikkien haastateltavani antaneen varsin yhdenmukaisen kuvauksen tapahtumista 9.1.74 sattuneessa Lvs:n kaivosonnettomuudessa.

RJ 10.1.74 Vilho Murtosaari

Niemelä Veikko, rakennusmies

Mennessään noin klo 15 aikoihin työpaikalleen tasolle +93 V. Niemelä huomasi, että vettä alkoi tulla tasolle lisääntyvässä määrin. Koska taso oli ollut kuiva klo 9 aikaan, päätteli hän tilanteen vaativan sitä, että hän menee kannelle. Niemelän tultua kannelle n. klo 15.30 pyysi hän puhelimitse Raajärveltä työnjohtaja Nevalaista paikalle. Tämän jälkeen vielä kaivosmies L. Salmela laskeutui hissillä kaivokseen.

Niemelän ollessa jo aikeissa poistua alkoi hissi vajota ja alhaalta kuului jyminää. Tällöin paikalla ollut T. Nevalainen juoksi puhelimeen ja antoi Raajärvelle hälytyksen.

Viiden minuutin kuluttua saapuivat kaivosesimies Virtanen ja turvallisuusteknikko Murtosaari paikalle. Sillä aikaa kaivokseen olivat jo laskeutuneet tj. Nevalainen ja huoltomies T. Alanne.

Veikko Niemelä oli myöhemmin myös mukana noutamassa H. Rantakeisua kaivoksesta ylös.

Vakuudeksi RJ. 12.1.74 T. Tulokas.

